

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego

KNO.410.2.4.2025

Pan
Marek Nowotka
Dyrektor
Szkoły Podstawowej nr 60
im. Powstania Listopadowego
w Warszawie
ul. Zbaraska 3
04-014 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/020 - Realizacja prawa do nauki dla dzieci ukraińskich w polskich szkołach

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
tel. 48224445661, kno@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 60 im. Powstania Listopadowego w Warszawie ¹ , ul. Zbaraska 3, 04-014 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Marek Nowotka, Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 60 im. Powstania Listopadowego w Warszawie ² , od dnia 1 września 2017 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Warunki organizacyjne do realizacji prawa do nauki przez dzieci uchodźców z Ukrainy. 2. Kontrolowanie spełniania przez uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy spełniania obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. do zakończenia czynności kontrolnych, tj. do dnia 30 maja 2025 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli, Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
Kontrolerzy	1. Aleksandra Górską, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/17/2025 z dnia 31 marca 2025 r. 2. Monika Łukaszewicz, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/18/2025 z dnia 31 marca 2025 r.

(akta kontroli str. 1-5)

¹ Dalej: Szkoła.

² Dalej: Dyrektor Szkoły.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 (do 30 maja) w Szkole Podstawowej nr 60 im. Powstania Listopadowego w Warszawie zapewniono warunki organizacyjne do realizacji prawa do nauki przez uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy⁵ i kontrolowano spełnianie przez nich obowiązku szkolnego.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały w szczególności na: niewłaściwym ustaleniu tygodniowego wymiaru zajęć dodatkowych z języka polskiego dla uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy, nierzetelnym wprowadzaniu zmian w arkuszach organizacyjnych Szkoły w trakcie roku szkolnego oraz niewłaściwym prowadzeniu księgi ewidencji dzieci podlegających obowiązkowi rocznego przygotowania przedszkolnego i obowiązkowi szkolnemu w zakresie dotyczącym uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Szkoła przestrzegała warunków przyjmowania uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw⁶, jednakże stwierdzono nieprawidłowości dotyczące: składu zespołu kwalifikującego uczniów do oddziałów przygotowawczych, który nie był zgodny z wymogami określonymi w § 16 ust. 1 ww. rozporządzenia, zaniechania dokumentowania wyników prac zespołu kwalifikującego uczniów do oddziałów przygotowawczych oraz zaniechania dokumentowania faktu przeprowadzenia oraz wyników rozmów kwalifikacyjnych z uczniami, o których mowa w § 2 pkt 2, w związku z § 12 ust. 1 tego rozporządzenia.

We wskazanych latach szkolnych do Szkoły uczęszczało 1 786 uczniów, w tym 256 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy, które stanowiły 14% wszystkich uczniów. W Szkole zorganizowano zarówno oddziały ogólnodostępne, jak i oddziały przygotowawcze dla uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy. W Szkole zapewniono prawidłową organizację oddziałów przygotowawczych w zakresie liczby uczniów, wydłużania nauki uczniom oraz ich klasyfikacji, a także dostosowanie programu nauczania z języka polskiego w oddziałach przygotowawczych do możliwości uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy. Stwierdzono jednocześnie, że w latach szkolnych 2023/2024-2024/2025 w Szkole w jednym z dwóch oddziałów przygotowawczych liczba godzin nauki języka polskiego była niższa o jedną godzinę niż obowiązujący tygodniowy wymiar, tj. była niezgodna z liczbą godzin określoną w § 16 ust. 9 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.

Uczniom zapewniono i udzielano wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, a także stworzono możliwość korzystania przez uczniów-dzieci uchodźców

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Za uczniów uchodźców z Ukrainy uznano uczniów, którzy spełniają warunki określone w art. 2 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 337) lub przebywający na terytorium Polski na podstawie innych ustaw i przybyli do Polski po 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi na terenie Ukrainy. Dalej: uczniowie-dzieci uchodźcy z Ukrainy.

⁶ Dz.U. z 2023 r. poz. 2301, dalej: rozporządzenie w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.

z Ukrainy z zajęć wyrównawczych. Prowadzono działania w celu rozpoznania ich potrzeb rozwojowych, edukacyjnych, możliwości psychofizycznych i czynników środowiskowych wpływających na funkcjonowanie w Szkole. Szkoła wspomagała uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy przystępujących do egzaminu ósmoklasisty do warunków i form zdawania tego egzaminu. W Szkole zatrudniano asystentów międzykulturowych oraz osobę władającą językiem kraju pochodzenia ucznia, tj. pomoc nauczyciela z językiem ukraińskim, którzy wspomagali proces adaptacji i nauki uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy.

Dla uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy zorganizowano dodatkowe bezpłatne zajęcia z języka polskiego, które odbywały się jednak w zaniżonym wymiarze godzin, co stanowiło naruszenie § 17 ust. 2 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz § 11a ust. 1-2 i § 11ab rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy⁷.

Dyrektor Szkoły terminowo przedkładał arkusze organizacji Szkoły organowi prowadzącemu. Stwierdzono jednakże, że zmiany wprowadzane do zatwierdzonego arkusza były opracowywane nierzetelnie, tj. w latach szkolnych 2022/2023 i 2024/2025 aneksy przygotowywane do 30 września nie były opiniowane przez organizacje związkowe, a sześć z dziewięciu aneksów wprowadzających zmiany w trakcie roku szkolnego (po 30 września) w roku szkolnym 2023/2024 oraz pięć z sześciu w roku szkolnym 2024/2025 zostały opracowane i przekazane do zatwierdzenia z opóźnieniem, tj. po wprowadzeniu ich do organizacji nauczania w Szkole.

Nauczyciele Szkoły aktywnie uczestniczyli w doskonaleniu zawodowym w zakresie pracy z uczniem-dzieckiem uchodźcą z Ukrainy.

Pozostałe nieprawidłowości dotyczyły niewłaściwego sposobu prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania w zakresie niewpisywania do księgi ewidencji dzieci podlegających obowiązkowi rocznego przygotowania przedszkolnego i obowiązkowi szkolnemu zamieszkałych w obwodzie szkoły (dalej: księga ewidencji) uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy, dokonywania wpisów w księdze uczniów w sposób niechronologiczny, niewłaściwego sposobu prowadzenia księgi uczniów oraz księgi ewidencji w zakresie sprostowania błędów i oczywistej omyłki pisarskiej.

⁷ Dz. U. z 2023 r., poz. 2094, ze zm. dalej: rozporządzenie w sprawie kształcenia dzieci z Ukrainy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR 1. Warunki organizacyjne do realizacji prawa do nauki przez dzieci uchodźców z Ukrainy.

Opis stanu faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą Szkoła funkcjonowała w pełnej strukturze klas I-VIII wraz z utworzonymi, zgodnie z potrzebami przybywających z zagranicy uczniów, oddziałami przygotowawczymi.

Organem prowadzącym Szkołę jest Miasto Stołeczne Warszawa. Organem sprawującym nadzór pedagogiczny jest Mazowiecki Kurator Oświaty.

W latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 (do 30 maja) w Szkole uczyło się 1 786 uczniów, w tym 256 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy, które stanowiły 14% wszystkich uczniów w Szkole.

W roku szkolnym 2021/2022 w Szkole uczyło się 487 uczniów, w tym 57 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy oraz 21 dzieci w wieku przedszkolnym, w tym czworo uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy. Utworzono łącznie: jeden oddział przedszkolny, 21 oddziałów ogólnodostępnych (po dwa oddziały klas I i II, po trzy oddziały klas III, IV, V, VII, jeden oddział klasy VI i cztery oddziały klasy VIII) i trzy oddziały przygotowawcze (jeden oddział przygotowawczy dla klas IV-VI i dwa dla klas VII-VIII). W dziesięciu ogólnodostępnych oddziałach klas I-V uczyło się 22 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy⁹. W trzech oddziałach przygotowawczych korzystało z nauki 35 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy¹⁰.

W roku szkolnym 2022/2023 w Szkole uczyło się 444 uczniów, w tym 64 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy. Utworzono łącznie: 19 oddziałów ogólnodostępnych (po dwa oddziały klas I, II, III, po trzy oddziały klas IV, V, VI, VIII, jeden oddział klasy VII) i trzy oddziały przygotowawcze (jeden oddział przygotowawczy dla klas IV-VI i dwa dla klas VII-VIII). W dziesięciu ogólnodostępnych oddziałach klas I-VIII uczyło się 18 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy. W trzech oddziałach przygotowawczych korzystało z nauki 46 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy¹¹.

W roku szkolnym 2023/2024 w Szkole uczyło się 413 uczniów, w tym 68 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy. Utworzono łącznie: 18 oddziałów ogólnodostępnych (po dwa oddziały klas I, II, III i IV, po trzy oddziały klas V, VI i VII, jeden oddział klasy VIII) i dwa oddziały przygotowawcze (jeden oddział przygotowawczy dla klas IV-VI¹² i jeden dla klas VII-VIII¹³). W 12 ogólnodostępnych

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ W dwóch oddziałach klasy I łącznie 7 uczniów, w dwóch oddziałach klasy II – łącznie 3 uczniów, w trzech oddziałach klasy III – 8 uczniów, w dwóch oddziałach klasy IV – 3 uczniów, w jednym oddziale klasy V – 1 uczeń.

¹⁰ W oddziale przygotowawczym dla klas IV-VI – 12; w dwóch oddziałach dla klas VII – 6 i 17 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy.

¹¹ W oddziale przygotowawczym dla klas IV-VI - 19; w dwóch oddziałach dla klas VII-VIII – 16 i 11 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy.

¹² 21 uczniów cudzoziemskich.

¹³ 17 uczniów cudzoziemskich.

oddziałach klas II-VIII¹⁴ uczyło się 40 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy. W dwóch oddziałach przygotowawczych korzystało z nauki 28 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy¹⁵.

W roku szkolnym 2024/2025 w Szkole uczyło się 442 uczniów, w tym 67 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy. Utworzono łącznie: 19 oddziałów ogólnodostępnych (po dwa oddziały klas I, II, III, IV, V, po trzy oddziały klas VI, VII i VIII) i dwa oddziały przygotowawcze (jeden oddział przygotowawczy dla klas IV-VI¹⁶ i jeden dla klas VII-VIII¹⁷). W 12 ogólnodostępnych oddziałach klas II-VIII¹⁸ uczyło się 39 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy. W dwóch oddziałach przygotowawczych korzystało z nauki 28 uczniów- dzieci uchodźców z Ukrainy¹⁹.

Według stanu na dzień 30 września w roku szkolnym 2022/2023 w Szkole funkcjonowało 19 oddziałów ogólnodostępnych, w których uczyło się 412 uczniów, w tym 31 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy oraz trzy oddziały przygotowawcze dla 40 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy, w roku szkolnym 2023/2024 – w 18 oddziałach ogólnodostępnych uczyło się 383 uczniów, w tym 36 uczniów dzieci-uchodźców z Ukrainy oraz w dwóch oddziałach przygotowawczych – 8 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy, w roku szkolnym 2024/2025 – w 19 oddziałach ogólnodostępnych uczyło się 402 uczniów, w tym 47 uczniów dzieci-uchodźców z Ukrainy oraz w dwóch oddziałach przygotowawczych – 26 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy²⁰.

W roku szkolnym 2024/2025 w porównaniu do roku szkolnego 2021/2022 w Szkole nastąpił spadek liczby wszystkich uczniów w klasach I-VIII i oddziałach przygotowawczych o 45 uczniów, przy jednoczesnym wzroście liczby uczniów uchodźców z Ukrainy o 10 uczniów²¹, przy czym zauważalna jest tendencja malejąca liczby uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy korzystających z oddziałów przygotowawczych na rzecz nauki w oddziałach ogólnodostępnych.

(akta kontroli str. 6-28)

Szkoła prowadziła księgę ewidencji, zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej

¹⁴ W oddziale klasy II - 1 uczeń, w dwóch oddziałach klasy III – łącznie 6 uczniów, w dwóch oddziałach klasy IV – 5 uczniów, w dwóch oddziałach klasy V – 10 uczniów, w trzech oddziałach VI – 7 uczniów, w oddziale klasy VII – 3 uczniów, w oddziale klasy VIII – 8 uczniów.

¹⁵ W oddziale przygotowawczym dla klas IV-VI - 16; w oddziale dla klas VII-VIII – 12 uczniów uchodźców z Ukrainy.

¹⁶ 19 uczniów cudzoziemskich.

¹⁷ 25 uczniów cudzoziemskich.

¹⁸ W oddziale klasy II – 1 uczeń, w oddziale klasy III – 2 uczniów, w dwóch oddziałach klasy IV – 5 uczniów, w dwóch oddziałach klasy V – 9 uczniów, w dwóch oddziałach klasy VI – 9 uczniów, w dwóch oddziałach klasy VII – 9 uczniów, w dwóch oddziałach klasy VIII – 4 uczniów.

¹⁹ W oddziale przygotowawczym dla klas IV-VI - 9; w oddziale dla klas VII-VIII – 19 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy.

²⁰ Dane według stanu na dzień 30 września danego roku szkolnego różnią się od danych z całego roku z uwagi na przyjmowanie i rezygnację uczniów w trakcie roku szkolnego.

²¹ Według danych z dnia 10 czerwca 2022 r. – w roku szkolnym 2021/2022 liczba uczniów klas I-VIII i oddziałów przygotowawczych wynosiła 487, w tym 57 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy. Według danych z dnia 1 kwietnia 2025 r. – w roku szkolnym 2024/2025 liczba uczniów klas I-VIII i oddziałów przygotowawczych wynosiła 442, w tym 67 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy.

dokumentacji²². Do księgi ewidencji wpisane zostały m.in.: według roku urodzenia: imię (imiona) i nazwisko, data i miejsce urodzenia, numer PESEL oraz adres zamieszkania dziecka, a także imiona i nazwiska rodziców oraz adresy ich zamieszkania, jeżeli były różne od adresu zamieszkania dziecka.

W Szkole nie zostali wpisani do księgi ewidencji uczniowie-dzieci uchodźców z Ukrainy, pomimo zamieszkania w obwodzie szkoły, o czym szerzej w sekcji – *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 29-32)

2. Informacje o organizacji Szkoły w danym roku szkolnym zamieszczane były w arkuszu organizacji szkoły, zgodnie z art. 110 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe²³ oraz § 17 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli²⁴.

Dyrektor Szkoły przedkładał organowi prowadzącemu arkusze organizacji w terminie określonym w § 17 ust. 7 rozporządzenia w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i przedszkoli wraz z pozytywną opinią Związków Zawodowych (Związek Nauczycielstwa Polskiego – Zarząd Oddziału Związku Nauczycielstwa Polskiego Warszawa Praga-Południe Wawer Wesoła) oraz uzyskał ich zatwierdzenie przez organ prowadzący Szkołę, po uzyskaniu opinii nadzoru pedagogicznego.

Opracowywane do dnia 30 września zmiany do zatwierdzonego arkusza organizacji Szkoły, tj. aneks nr 1 w roku szkolnym 2022/2023 i aneks nr 1 w roku szkolnym 2024/2025, Dyrektor Szkoły przedłożył organowi prowadzącemu bez uzyskania opinii zakładowych organizacji związkowych, o czym szerzej w sekcji – *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 101-106, 967-1124)

Zmiany wprowadzane do zatwierdzonego arkusza organizacji Szkoły w trakcie roku szkolnego po 30 września w latach szkolnych 2023/2024-2024/2025 nie były opracowywane przez Dyrektora Szkoły na bieżąco, przed zamiarem wprowadzenia zmian organizacji nauczania i uzyskiwały zatwierdzenie organu prowadzącego ze wsteczną datą obowiązywania, o czym szerzej w sekcji – *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 101-106, 967-1124)

3. W Szkole obowiązywały dwie procedury włączania uczniów cudzoziemców, w tym uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy do funkcjonowania w społeczności szkolnej. W roku szkolnym 2020/2021 Dyrektor Szkoły wprowadził dokument pn. „Funkcjonowanie i organizacja oddziału przygotowawczego dla cudzoziemców”, w którym wskazano zasady organizacji nauczania języka polskiego jako obcego dla uczniów cudzoziemskich, w tym podstawę prawną,

²² Dz. U. z 2024 r. poz. 50, dalej: rozporządzenie w sprawie dokumentacji szkolnej.

²³ Dz.U. z 2024 r. poz. 737, ze zm., dalej: Prawo oświatowe.

²⁴ Dz.U. z 2023 r. poz. 2736, dalej: rozporządzenie w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i przedszkoli.

cele, strukturę zajęć oraz wymiar godzinowy. W Szkole corocznie opracowywany jest „Program Wychowawczo-profilaktyczny”, uwzględniający potrzeby uczniów – dzieci uchodźców. W Programie określono m. in. priorytety takie jak:

- 1) nauka języka polskiego jako obcego – kluczowa do edukacji i integracji;
- 2) wsparcie psychologiczne i emocjonalne – radzenie sobie ze stresem, traumą, poczuciem wyobcowania;
- 3) budowanie bezpiecznego, akceptującego środowiska – przeciwdziałanie przemocy, wykluczeniu i dyskryminacji;
- 4) wzmacnianie poczucia przynależności i wartości – rozwój relacji rówieśniczych, wspieranie tożsamości i sukcesu ucznia;
- 5) indywidualizacja wsparcia edukacyjnego – dostosowanie materiałów, tempa pracy, formy pomocy.

(akta kontroli str. 49-61,128-133, 518-563)

4. W okresie objętym kontrolą uczniowie-dzieci uchodźców z Ukrainy kwalifikowani byli na dany etap edukacji w Szkole na podstawie § 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.

Na podstawie analizy losowo wybranej dokumentacji 15 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy, którzy podjęli naukę w roku szkolnym 2024/2025 ustalono, że wszyscy uczniowie zostali przyjęci do szkoły/zakwalifikowani na odpowiedni semestr lub rok szkolny na podstawie wniosku/podania rodzica/opiekuna prawnego, bez przedłożenia świadectwa, zaświadczenia stwierdzającego ukończenie szkoły lub kolejnego etapu edukacji za granicą, ani innego dokumentu stwierdzającego ukończenie szkoły lub kolejnego etapu edukacji za granicą, świadectwa, zaświadczenia potwierdzającego uczęszczanie ucznia do szkoły za granicą i wskazującego klasę, którą uczeń ukończył w szkole za granicą, dokumentu wydanego przez szkołę za granicą potwierdzającego uczęszczanie ucznia przybywającego z zagranicy do szkoły za granicą i wskazującego klasę, którą uczeń ukończył w szkole za granicą oraz dokumentu potwierdzającego sumę lat nauki szkolnej ucznia, pisemnego oświadczenia dotyczącego sumy lat nauki szkolnej ucznia (gdy ustalenie sumy lat nauki szkolnej nie było możliwe na podstawie świadectwa, zaświadczenia lub innego dokumentu), o których mowa w § 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że po wybuchu wojny, w przypadku gdy rodziny uchodźców dysponowały dokumentami, były one przyjmowane. Jeśli nie dysponowały dokumentami, deklarowały dostarczenie wymaganych dokumentów w późniejszym terminie.

(akta kontroli str. 62,1127)

Każdorazowe przyjęcie do Szkoły ucznia-dziecka uchodźcy z Ukrainy odbywało się na podstawie złożonego przez rodziców lub opiekunów prawnych podania. Rozmowy kwalifikacyjne przeprowadzono ustnie w formie wywiadu. Nie były one dokumentowane, o czym szerzej w sekcji – *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 63-70)

W okresie objętym kontrolą Dyrektor Szkoły powoływał zespół kwalifikujący uczniów do oddziału przygotowawczego dla cudzoziemców w nieprawidłowym składzie²⁵ przewodniczący zespołu – dyrektor szkoły oraz członkowie zespołu: psycholog i dwóch/trzech²⁶ nauczycieli, tj. niezgodnie z § 16 ust. 1 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, o czym szerzej w sekcji – *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 33-48)

5. Szkoła prowadziła księgę uczniów, stosownie do § 4 ust. 1-2 rozporządzenia w sprawie dokumentacji szkolnej. Do księgi uczniów wpisane zostały: imię (imiona) i nazwisko, data i miejsce urodzenia, numer PESEL oraz adres zamieszkania ucznia, imiona i nazwiska rodziców oraz adresy ich zamieszkania, jeżeli były różne od adresu zamieszkania ucznia, a także data rozpoczęcia nauki w danej szkole oraz oddział, do którego ucznia przyjęto. W księdze uczniów odnotowywano datę ukończenia szkoły albo datę i przyczynę opuszczenia szkoły przez ucznia. Wpisów w księdze uczniów dokonywano w sposób niechronologiczny, o czym szerzej w sekcji – *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 29-32)

W Szkole dokonywano sprostowania błędów i oczywistej omyłki pisarskiej zarówno w księdze ewidencji, jak i w księdze uczniów niezgodnie z § 25 rozporządzenia w sprawie dokumentacji szkolnej, o czym szerzej w sekcji – *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 29-32)

6. Organ prowadzący zatwierdził w poszczególnych latach szkolnych zaproponowane przez Dyrektora Szkoły organizacje oddziałów ogólnodostępnych i przygotowawczych, w których uczyli się uczniowie–dzieci uchodźców z Ukrainy. Liczba uczniów w oddziale przygotowawczym nie przekraczała odpowiednio 15/25 uczniów²⁷. W arkuszach organizacji Szkoły na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych w oddziałach przygotowawczych przeznaczono w tygodniowym rozkładzie zajęć łączną liczbę godzin dla danego etapu edukacji wskazaną w § 16 ust. 5 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi w wymiarze 23 godzin tygodniowo dla

²⁵ Zarządzenie nr 01/2022/2023 Dyrektora Szkoły Podstawowej nr 60 im. Powstania Listopadowego z dnia 31.08.2022 r. w sprawie powołania zespołu kwalifikującego uczniów do oddziału przygotowawczego dla cudzoziemców w roku szkolnym 2022/2023, zarządzenie nr 01/2023/2024 Dyrektora Szkoły Podstawowej nr 60 im. Powstania Listopadowego z dnia 30.08.2023 r. w sprawie powołania zespołu kwalifikującego uczniów do oddziału przygotowawczego dla cudzoziemców w roku szkolnym 2023/2024, zarządzenie nr 01/2024/2025 Dyrektora Szkoły Podstawowej nr 60 im. Powstania Listopadowego z dnia 28.08.2024 r. w sprawie powołania zespołu kwalifikującego uczniów do oddziału przygotowawczego dla cudzoziemców w roku szkolnym 2024/2025.

²⁶ W roku szkolnym 2024/2025.

²⁷ Od 11 marca 2022 r. zwiększona liczba uczniów w oddziale przygotowawczym do 25 uczniów - na podstawie § 1 pkt 5 lit. a rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 marca 2022 r. (Dz.U.

z 2022 r., poz. 573) zmieniającego rozporządzenie w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw.

klas IV-VI oraz 25 godzin tygodniowo dla klas VII-VIII. Nauka języka polskiego w oddziale przygotowawczym w roku szkolnym 2021/2022 była prowadzona początkowo w wymiarze pięciu godzin tygodniowo, tj. zgodnie z rozporządzeniem w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, tj. nie niższym niż trzy godziny tygodniowo, a od 11 marca 2022 r. w wymiarze nie niższym niż sześć godzin tygodniowo²⁸. W roku szkolnym 2022/2023 wymiar godzin nauki języka polskiego w oddziale przygotowawczym wynosił sześć godzin tygodniowo. W latach 2023/2024-2024/2025 w jednym z dwóch oddziałów przygotowawczych (dla klas IV-VI) liczbę godzin nauki języka polskiego realizowano w wymiarze pięciu zamiast sześciu, tj. niezgodnie z § 16 ust. 9 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, o czym szerzej w sekcji – *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W oddziale przygotowawczym przyjęto do realizacji program nauczania języka polskiego dla uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy opracowany na podstawie ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 92 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej²⁹.

W roku szkolnym 2021/2022 oraz 2024/2025 w ramach nauki w oddziale przygotowawczym skorzystano z możliwości wspomagania uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy przez osobę władającą językiem kraju pochodzenia ucznia, tj. pomoc nauczyciela z językiem ukraińskim (szerzej w pkt. 13).

(akta kontroli str. 49-61)

W latach szkolnych 2021/2022-2023/2024 rada pedagogiczna zgodnie z § 6b ust. 1 rozporządzenia w sprawie kształcenia dzieci z Ukrainy podjęła uchwałę w sprawie nie podlegania klasyfikacji rocznej przez ucznia-dziecko uchodźcy z Ukrainy wobec pięciorga uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy w roku szkolnym 2021/2022, 12 w roku szkolnym 2022/2023 oraz 10 w roku 2023/2024. Rada pedagogiczna nie podejmowała decyzji o skróceniu nauki ucznia-dziecka uchodźcy z Ukrainy w oddziale przygotowawczym.

(akta kontroli str. 95-100, 111-115)

7. W roku szkolnym 2021/2022 liczba wszystkich uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy zapisanych do Szkoły wynosiła odpowiednio: 57, z czego w dniu klasyfikacji podlegało jej 49 uczniów; w roku szkolnym 2022/2023 – 64 uczniów, z czego w dniu klasyfikacji podlegało jej 64 uczniów; w roku szkolnym 2023/2024 – 68 uczniów, z czego w dniu klasyfikacji podlegało jej 65 uczniów, w roku szkolnym 2024/2025 (I półrocze) – 67 uczniów, z czego w dniu klasyfikacji podlegało jej 61. W latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 (I półrocze) jeden uczeń nie został sklasyfikowany z powodu nieobecności.

(akta kontroli str. 72-79)

²⁸ Od 11 marca 2022 r. – zwiększenie liczby godzin z trzech godzin tygodniowo do sześciu godzin tygodniowo, stosownie do § 1 pkt 5 lit. b ww. rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 marca 2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.

²⁹ Dz.U. z 2024 r. poz. 1283.

8. W latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 do egzaminu ósmoklasisty przystąpiło odpowiednio:

- a) w roku szkolnym 2022/2023 – 13 spośród 14 uczęszczających do ósmej klasy uczniów–dzieci uchodźców z Ukrainy, co stanowiło 93% zapisanych uczniów.
- b) w roku szkolnym 2023/2024 – 17 spośród 19 uczęszczających do ósmej klasy uczniów–dzieci uchodźców z Ukrainy, co stanowiło 85% zapisanych uczniów.
- c) w roku szkolnym 2024/2025 – 18 uczniów (100%).

W roku szkolnym 2021/2022 do klasy VIII nie uczęszczali uczniowie-dzieci uchodźców z Ukrainy.

(akta kontroli str. 72-74, 82-94)

9. W latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 dla uczniów przybywających z zagranicy, podlegających obowiązkowi szkolnemu, którzy nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki, była organizowana w szkole, dodatkowa, bezpłatna nauka języka polskiego. Dodatkowe zajęcia z języka polskiego prowadzone były indywidualnie lub w grupach. W roku szkolnym 2021/2022 dodatkowe zajęcia z języka polskiego dla grupy czterech uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy rozpoczęły się od 9 marca 2022 r. w zaniżonym wymiarze godzin, o czym szerzej w sekcji – *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W roku szkolnym 2022/2023 dodatkowe zajęcia z języka polskiego odbywały się grupowo dla 13 uczniów klas I-III, w tym dla dwóch cudzoziemców i 11 uczniów dzieci-uchodźców z Ukrainy w wymiarze 6 godzin tygodniowo. Zajęcia rozpoczęły się w styczniu 2023 r., tj. cztery miesiące od rozpoczęcia roku szkolnego. Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że w pierwszych miesiącach roku szkolnego nie obciążano dzieci dodatkowymi zajęciami językowymi – prowadzono obserwację, diagnozowano ich postępy i stan emocjonalny oraz psychofizyczny.

W roku szkolnym 2023/2024 dodatkowe zajęcia z języka polskiego odbywały się zarówno grupowo, jak i indywidualnie. Zajęcia grupowe zorganizowano łącznie dla 16 uczniów, w tym dla 12 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy i czterech cudzoziemców. Zarówno zajęcia indywidualne, jak i grupowe dla uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy odbywały się w zaniżonym wymiarze godzin, tj. dwóch zamiast sześciu godzin tygodniowo, o czym szerzej w sekcji – *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W roku szkolnym 2024/2025 grupowe dodatkowe zajęcia z języka polskiego odbywały się w jednej grupie dla klas I-III łącznie dla 11 uczniów, w tym: dla 5 cudzoziemców i 6 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy w wymiarze 4 godzin tygodniowo.

(akta kontroli str. 128-135)

W Szkole nie zatwierdzono programu nauczania z dodatkowych zajęć z języka polskiego. Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że tego rodzaju zajęcia mają charakter

wspomagający i nie są obowiązkowymi zajęciami wynikającymi z podstawy programowej.

(akta kontroli str. 145-148)

10. W roku szkolnym 2024/2025 w Szkole prowadzone były zajęcia wyrównawcze dla klas IV-VI z języka polskiego, w których uczestniczyło 16 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy, w łącznym wymiarze czterech godzin tygodniowo, tj. kl. IV – 1 godzina, kl. V – 1 godzina, kl. VI – 2 godziny. W latach 2021/2022-2023/2024 nie organizowano zajęć wyrównawczych dla uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy.

(akta kontroli str. 145-148, 280-456)

11. W Szkole organizowano wobec uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy pomoc psychologiczno-pedagogiczną. W latach szkolnych 2021/2022 – 2024/2025 (do 30 maja) liczba uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy, którzy skorzystali z różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wyniosła odpowiednio: 71, 112, 112 i 136. We wskazanych latach szkolnych wsparcie obejmowało zarówno formy indywidualne, jak i grupowe – dostosowane do potrzeb emocjonalnych, społecznych i edukacyjnych dzieci oraz ich rodzin. Najczęściej stosowanymi formami wsparcia były porady i konsultacje oraz zajęcia specjalistyczne (korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, o charakterze terapeutycznym) i warsztaty. Ponadto realizowano zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu.

(akta kontroli str. 72-81)

12. Z informacji uzyskanych od Dyrektora Szkoły wynika, że w okresie objętym kontrolą żadna placówka dyplomatyczna lub konsularna z kraju pochodzenia uczniów cudzoziemców (w tym z Ukrainy) oraz żadne stowarzyszenie kulturalno-oświatowe nie występowało do Dyrektora o organizację w Szkole zajęć nauki języka i kultury Ukrainy.

(akta kontroli str. 95-98)

13. W szkole zapewniono nauczycielom pracującym z uczniami-dziećmi uchodźców z Ukrainy pomoc ze strony osób zatrudnionych w charakterze pomocy nauczyciela lub asystenta kulturowego. W latach szkolnych 2021/2022 – 2024/2025 w Szkole zatrudniano osoby pełniące funkcję asystenta międzykulturowego lub pomocy nauczyciela, po uzyskaniu zgody organu prowadzącego, tj. Zastępcy Burmistrza Dzielnicy Praga-Południe m. st. Warszawy na zatrudnienie osoby władającej językiem, którym posługują się uczniowie cudzoziemscy. Od stycznia 2023 r. (druga połowa roku szkolnego 2022/2023) zatrudniono trzech asystentów międzykulturowych na podstawie porozumienia z organizacją humanitarną – Fundacją Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej. W roku szkolnym 2023/2024 zatrudniono asystenta międzykulturowego w porozumieniu z Fundacją Polskie Forum Migracyjne. W roku szkolnym 2024/2025 zatrudniono osobę w charakterze pomocy nauczyciela, po uzyskaniu zgody organu prowadzącego, tj. Zastępcy Burmistrza

Dzielnicy Praga-Południe m. st. Warszawy na zatrudnienie osoby władającej językiem, którym posługują się uczniowie cudzoziemscy.

Jak wyjaśnił Dyrektor Szkoły, zgodnie z analizą potrzeb uczniów, Szkoła planuje wystąpienie z wnioskiem o zatrudnienie asystenta międzykulturowego od roku szkolnego 2025/2026. Wsparcie społeczności szkolnej przez osobę władającą językiem ukraińskim polegało na pomocy w integracji uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy, wspieraniu ich w nauce języka polskiego i integracji w środowisku szkolnym.

(akta kontroli str. 95-98, 458-492)

14. Dyrektor Szkoły podejmował działania w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli, w związku ze zgłaszanymi przez nich potrzebami. W okresie objętym kontrolą Dyrektor Szkoły nie kierował do organu prowadzącego wniosków o dofinansowanie szkoleń dla nauczycieli w zakresie pracy z dziećmi uchodźców z Ukrainy, ponieważ – jak wyjaśnił – już wcześniej zatrudniano nauczycieli posiadających doświadczenie i odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia zajęć z cudzoziemcami. W ramach wewnętrznego doskonalenia zawodowego w latach 2022-2025 (do 30 maja) zorganizowano trzy szkolenia Rady Pedagogicznej poświęcone tematyce pracy z dziećmi uchodźców z Ukrainy³⁰ oraz zorganizowano łącznie 19 szkoleń, dla nauczycieli dotyczących pracy z uczniami cudzoziemskimi oraz nauczania języka polskiego jako obcego, w roku szkolnym 2021/2022 – 11 szkoleń, w roku szkolnym 2022/2023 – cztery szkolenia, w roku szkolnym 2023/2024 – cztery szkolenia. W latach 2022-2025 (do 30 maja) nie zatrudniano na stanowiskach nauczycieli obywateli z Ukrainy.

(akta kontroli str. 107-110)

15. W okresie objętym kontrolą do Dyrektora Szkoły rodzice uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy nie zgłaszali skarg na działalność dydaktyczną, wychowawczą ani opiekuńczą w związku z pobytem ich dzieci w szkole.

(akta kontroli str. 95-98)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dzieci uchodźców z Ukrainy, pomimo zamieszkania w obwodzie szkoły, nie zostały wpisane do księgi ewidencji, co stanowiło naruszenie § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie dokumentacji szkolnej, zgodnie z którym szkoła podstawowa prowadzi księgę ewidencji dzieci podlegających obowiązkowi rocznego przygotowania przedszkolnego i obowiązkowi szkolnemu zamieszkałych w obwodzie szkoły.

(akta kontroli str. 29-32)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że dzieci uchodźców z Ukrainy, pomimo zamieszkania w obwodzie szkoły nie były ujmowane w księdze ewidencji ze względu na specyficzną sytuację tych rodzin. Rodziny często zmieniają miejsce pobytu lub

³⁰ 1) Szkolenie w ramach WDN: „Gdy język polski jest barierą. Praca z uczniem obcokrajowcem”, 2) Rada szkoleniowa: Sytuacja dzieci uchodźców z Ukrainy. Organizacja i funkcjonowanie nauczania dzieci uchodźców z Ukrainy, 3) Szkoła przyjazna prawom człowieka – Jak przeciwdziałać wykluczeniu i przemocy w szkole – rok szkolny 2024/2025.

opuszczają obwód szkoły bez powiadamiania placówki, co utrudnia bieżącą aktualizację ewidencji. Ponadto, księga ewidencji prowadzona jest przede wszystkim w oparciu o informacje pozyskane z Wydziału Oświaty oraz regularnie weryfikowana przy użyciu dostępnych systemów.

(akta kontroli str. 29-32)

Zdaniem NIK w podaniu o przyjęcie do szkoły rodzice/opiekunowie prawni wskazywali adres zamieszkania dziecka, co pozwalało Dyrektorowi Szkoły na dokonanie analizy w zakresie właściwości zamieszkania ucznia-dziecka uchodźcy z Ukrainy w obwodzie Szkoły i wpisaniu go do księgi ewidencji, a migracja dzieci nie stanowiła podstawy do niedokonywania wpisów uczniów dzieci – uchodźców z Ukrainy w księdze ewidencji.

2. W Szkole dokonywano wpisów w księdze uczniów w sposób niechronologiczny, co było niezgodne z § 4 ust. 3 rozporządzenia w sprawie dokumentacji szkolnej, zgodnie z którym wpisy w księdze uczniów powinny być dokonywane chronologicznie według dat rozpoczęcia przez uczniów nauki w danej szkole.

(akta kontroli str. 29-32, 493-517)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że sytuacja ta nie była skutkiem celowego działania lub zaniedbania, lecz wynikała z przeoczenia. Pracownik upoważniony do dokonywania wpisów do księgi uczniów został zobowiązany do bezwzględnego przestrzegania zasad chronologii dat.

(akta kontroli str. 29-32)

3. W Szkole dokonywano sprostowania błędów i oczywistych omyłek w księdze ewidencji oraz w księdze uczniów niezgodnie z § 25 rozporządzenia w sprawie dokumentacji szkolnej. W księdze ewidencji oraz w księdze uczniów dokonywano skreśleń bez zastosowania czerwonego koloru, używając korektora, nadpisując tekst bez wpisania daty i podpisu osoby dokonującej zmiany. Sprostowania błędów i oczywistej omyłki dokonuje się przez skreślenie kolorem czerwonym nieprawidłowych wyrazów i czytelne wpisanie kolorem czerwonym nad skreślonymi wyrazami właściwych danych oraz wpisanie daty i złożenie czytelnego podpisu przez osobę dokonującą sprostowania.

(akta kontroli str. 29-32)

Dyrektor Szkoły jako osoba odpowiedzialna za dokumentację Szkoły wyjaśnił, że pracownik odpowiedzialny za prowadzenie dokumentacji został pouczony o obowiązujących przepisach oraz zobowiązany do ich bezwzględnego przestrzegania przy wszelkich korektach wpisów. Aktualnie wszystkie sprostowania są realizowane w sposób prawidłowy i zgodny z obowiązującymi regulacjami prawnymi.

(akta kontroli str. 29-32)

4. Dyrektor Szkoły przedkładał organowi prowadzącemu zmiany do zatwierdzonego arkusza organizacji Szkoły opracowywane do 30 września, tj. aneksu nr 1 w latach szkolnych 2022/2023 i 2024/2025, bez uzyskania opinii

zakładowych organizacji związkowych, co było niezgodne z art. 110 ust. 5 ustawy Prawo oświatowe. Zgodnie z przywołanym przepisem w przypadku wprowadzenia do dnia 30 września zmian do zatwierdzonego arkusza organizacji szkoły, ust. 2-3 art. 110 ww. ustawy stosuje się odpowiednio, tj. m.in. arkusz organizacji szkoły opracowuje dyrektor szkoły (...), a następnie przekazuje do zaopiniowania zakładowym organizacjom związkowym będącym jednostkami organizacyjnymi organizacji związkowych reprezentatywnych w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego³¹ albo jednostkami organizacyjnymi organizacji związkowych wchodzących w skład organizacji związkowych reprezentatywnych w rozumieniu tej ustawy, zrzeszających nauczycieli.

(akta kontroli str. 101-105, 967-1124)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że w przypadku braku zmian wpływających na warunki pracy nauczycieli, nie miało miejsca ponowne opiniowanie.

(akta kontroli str. 101-105)

NIK zauważa, że opiniowanie arkuszy organizacyjnych i ich aneksów opracowanych do 30 września jest ustawowym uprawnieniem zakładowych organizacji związkowych będących jednostkami organizacyjnymi organizacji związkowych reprezentatywnych w rozumieniu ustawy o Radzie Dialogu Społecznego albo jednostkami organizacyjnymi organizacji związkowych wchodzących w skład organizacji związkowych reprezentatywnych w rozumieniu tej ustawy, zrzeszających nauczycieli. Ustawodawca nie przewidział konieczności uzgodnienia arkusza ze związkami zawodowymi, a jedynie wprowadził możliwość przedstawienia opinii. Dyrektor Szkoły jest zatem zobowiązany do przekazania ich do zaopiniowania zgodnie z art. 110 ust. 2 i 5 ustawy Prawo oświatowe.

5. W roku szkolnym 2023/2024 sześć z dziewięciu aneksów³² wprowadzających zmiany do zatwierdzonego arkusza organizacji Szkoły w trakcie roku szkolnego tj. po 30 września oraz pięć z sześciu³³ w roku szkolnym 2024/2025 opracowano i przekazano do zatwierdzenia organowi prowadzącemu z opóźnieniem, tj. po wprowadzeniu zmian w organizacji nauczania, co NIK uznaje za nierzetelne. W konsekwencji arkusze te zostały zatwierdzone wraz z informacją o dacie obowiązywania sprzed daty zatwierdzenia.

³¹ Dz. U. z 2018 r., poz. 2232 ze zm., dalej: ustawa o Radzie Dialogu Społecznego.

³² Aneks nr 3 zatwierdzony w dniu 8 stycznia 2024 r., z mocą obowiązywania od 1 listopada 2023 r., Aneks nr 4 zatwierdzony w dniu 8 stycznia 2024 r., z mocą obowiązywania od 20 listopada 2023 r., Aneks nr 5 zatwierdzony w dniu 8 stycznia 2024 r., z mocą obowiązywania od 4 grudnia 2023 r., Aneks nr 6 zatwierdzony w dniu 9 lutego 2024 r., z mocą obowiązywania od 29 stycznia 2024 r., Aneks nr 7 zatwierdzony w dniu 4 marca 2024 r., z mocą obowiązywania od 6 lutego 2024 r., Aneks nr 8 zatwierdzony w dniu 17 maja 2024 r., z mocą obowiązywania od 13 maja 2024 r.,

³³ Aneks nr 1 zatwierdzony w dniu 19 września 2024 r. z mocą obowiązywania od 1 września 2024 r., Aneks nr 2 zatwierdzony 14 października 2024 r., z mocą obowiązywania od 30 września 2024 r., Aneks nr 3 zatwierdzony 2 grudnia 2024, z mocą obowiązywania od 1 października 2024 r., Aneks nr 4 zatwierdzony 18 grudnia 2024 r., z mocą obowiązywania od 9 grudnia 2024 r., Aneks nr 5 zatwierdzony 10 marca 2025 r., z mocą obowiązywania od 20 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 101-105, 967-1124)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że wprowadzanie w życie zmian zawartych w aneksach, przed ich zatwierdzeniem przez organ prowadzący, wynikało z konieczności dostosowania organizacji pracy szkoły do bieżącej sytuacji kadrowej oraz do aktualnych potrzeb uczniów, w tym uczniów cudzoziemskich. Wszystkie podjęte działania miały na uwadze dobro uczniów.

(akta kontroli str. 101-105)

Zdaniem NIK, opracowywanie z opóźnieniem zmian do arkusza organizacji i tym samym nieprzekazywanie aneksów do zatwierdzenia organowi prowadzącemu przed zamiarem ich wprowadzenia skutkuje nieprawidłowym prowadzeniem dokumentacji przebiegu nauczania.

6. W latach szkolnych 2023/2024 – 2024/2025 w Szkole w jednym z dwóch oddziałów przygotowawczych (dla klas IV-VI) liczba godzin nauki języka polskiego wynosiła 5 godzin tygodniowo, co było niezgodne z § 16 ust. 9 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, który określa wymiar godzin na nie niższy niż 6 godzin tygodniowo.

(akta kontroli str. 101-105, 967-1124)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że zmniejszenie tygodniowego wymiaru godzin języka polskiego w oddziale przygotowawczym było rezultatem błędnej interpretacji przepisów prawa. Dyrektor Szkoły skorygował aneksem nr 6 bieżącą organizację szkoły w roku szkolnym 2024/2025 wprowadzając poprawną liczbę godzin nauki języka polskiego w oddziale przygotowawczym dla klas IV-VI, tj. 6 godzin tygodniowo.

(akta kontroli str. 101-105)

7. Dodatkowe zajęcia z języka polskiego odbywały się w zaniżonym wymiarze godzin, tj. w roku szkolnym 2021/2022 grupowe dodatkowe zajęcia z języka polskiego dla czterech uczniów – uchodźców z Ukrainy realizowane były w wymiarze jednej zamiast dwóch godziny tygodniowo, co było niezgodne z § 17 ust. 2 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi i nie uległy podwyższeniu do sześciu godzin tygodniowo od 26 kwietnia 2022 r., zgodnie z § 11a w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi. W roku szkolnym 2023/2024 dodatkowe zajęcia z języka polskiego prowadzone były indywidualnie dla jednego ucznia – uchodźcy z Ukrainy w zaniżonym wymiarze godzin, tj. dwóch zamiast sześciu godzin tygodniowo oraz w dwóch grupach dla uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy w zaniżonym wymiarze godzin, tj. dwóch zamiast sześciu godzin tygodniowo, co stanowiło naruszenie § 11a w sprawie kształcenia dzieci z Ukrainy.

(akta kontroli str. 128-135, 602-659)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że od marca 2022 r., w związku z gwałtownym wzrostem liczby uczniów uchodźców, zajęcia w jednej z klas zyskały charakter grupowy. W roku szkolnym 2022/2023 w odpowiedzi na znaczne zwiększenie liczby uchodźców z Ukrainy, wprowadzono stałą formę zajęć grupowych.

W arkuszu organizacyjnym zaplanowano sześć godzin tygodniowo zajęć z języka polskiego jako obcego po 2 godziny na każdym poziomie edukacji.

(akta kontroli str. 111-115)

Zdaniem NIK, wymiar godzin został jednoznacznie określony w rozporządzeniu w wysokości nie niższej niż sześć godzin tygodniowo, pozwalającej na opanowanie języka polskiego w stopniu umożliwiającym udział w obowiązkowych zajęciach edukacyjnych.

8. Dyrektor Szkoły w okresie objętym kontrolą powoływał w niewłaściwym składzie zespół kwalifikujący uczniów do oddziału przygotowawczego w składzie: przewodniczący zespołu – dyrektor szkoły oraz członkowie zespołu: psycholog i dwóch/trzech nauczycieli, tj. niezgodnie z § 16 ust. 1 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami, zgodnie z którym w skład zespołu wchodzi dwóch nauczycieli oraz pedagog lub psycholog.

(akta kontroli str. 33-40, 63-70)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że obowiązujące przepisy nie wykluczają udziału dyrektora szkoły w składzie zespołu kwalifikującego. Dodatkowo, według wyjaśnień, obecność dyrektora jest zasadna, ponieważ to właśnie dyrektor podejmuje ostateczną decyzję o przyjęciu ucznia do szkoły. Udział dyrektora zapewniał sprawne podejmowanie decyzji oraz bieżące monitorowanie sytuacji, co było szczególnie istotne w warunkach kryzysowych.

(akta kontroli str. 63-70)

NIK nie podziela złożonych wyjaśnień, z uwagi na fakt, że § 16 ust. 1 rozporządzenia jednoznacznie wskazuje skład zespołu kwalifikującego uczniów do oddziału przygotowawczego oraz organ go powołujący, którym jest Dyrektor Szkoły.

9. W Szkole zaniechano dokumentowania faktu przeprowadzenia oraz wyników rozmów kwalifikacyjnych z uczniami, o których mowa w § 2 pkt 2, w związku z § 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, a także dokumentowania pracy zespołu kwalifikacyjnego uczniów do oddziału przygotowawczego, co NIK ocenia jako nierzetelne.

(akta kontroli str. 63-70)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że rozmowy kwalifikacyjne przeprowadzono ustnie w formie wywiadu. Nie były one dokumentowane w formie pisemnej. Według wyjaśnień, sytuacja uczniów i ich rodzin była wyjątkowo trudna – przybywali bez znajomości języka polskiego i często bez dokumentów.

W zakresie dotyczącym dokumentowania prac zespołu kwalifikującego uczniów do oddziałów przygotowawczych Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że w jego rozumieniu przepis § 16 rozporządzenia nie nakłada bezpośredniego obowiązku sporządzania formalnej dokumentacji prac zespołu, a jedynie określa jego skład oraz cel działania.

(akta kontroli str. 63-70)

Zdaniem NIK, przeprowadzane rozmowy kwalifikacyjne z uczniami-dziećmi uchodźców z Ukrainy stanowiły istotny punkt w procesie przyjęcia tych osób do

Szkoły, szczególnie w przypadkach, gdy nie przedłożono żadnych dokumentów potwierdzających ukończenie danej liczby lat nauki za granicą. W związku z tym oraz z uwagi na konieczność potwierdzenia przeprowadzonych czynności kwalifikacyjnych, przebieg tych rozmów powinien zostać udokumentowany.

Ponadto w celu włączenia we właściwy proces kształcenia uczniów cudzoziemskich konieczne jest zapewnienie przez Dyrektora Szkoły właściwego dokumentowania/utrwalania i przechowywania dokumentacji dotyczącej kwalifikacji do oddziału przygotowawczego.

Nieprawidłowość została częściowo usunięta w trakcie trwania czynności kontrolnych. Dyrektor Szkoły opracował nowy wzór podania o przyjęcie do Szkoły, który zawiera informacje dotyczące składu zespołu kwalifikującego ucznia i decyzję o kwalifikacji lub jej braku.

OCENA CZĄSTKOWA

W Szkole zapewniono możliwość korzystania przez uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy z zajęć wyrównawczych i zorganizowano wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz wspierano nauczycieli w ich doskonaleniu zawodowym w zakresie pracy z uczniami-dziećmi uchodźców z Ukrainy. Zapewniono prawidłową organizację oddziałów przygotowawczych w zakresie liczby uczniów, wydłużania im nauki oraz ich klasyfikacji. W Szkole zapewniono warunki organizacyjne do realizacji prawa do nauki przez uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy, m. in. poprzez możliwość korzystania przez uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy z dodatkowych bezpłatnych zajęć z języka polskiego, jednakże ich wymiar był nieprawidłowy. Opracowano program nauczania z języka polskiego w oddziale przygotowawczym. W Szkole nie został zatwierdzony program nauczania z dodatkowych zajęć z języka polskiego.

OBSZAR

2. Kontrolowanie spełniania przez uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy spełniania obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki.

Opis stanu faktycznego

Wszyscy uczniowie - dzieci uchodźców z Ukrainy przyjęci do Szkoły w okresie objętym kontrolą spełniali obowiązek szkolny. Jeden spośród 67 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy uczęszczający do Szkoły w roku szkolnym 2024/2025 nie spełniał obowiązku szkolnego. Nie został sklasyfikowany śródrocznie z powodu braku ocen cząstkowych. Uczeń nie uczestniczył w żadnej ocenianej formie aktywności zgodnej z kryteriami określonymi w wewnętrznych przepisach Szkoły.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że podejmował wobec tego ucznia działania w celu egzekwowania spełniania przez niego obowiązku szkolnego. Podczas zajęć uczniowie byli regularnie informowani o konieczności uzupełniania zaległości – np. w ramach godzin dostępności nauczycieli. Uczeń nie korzystał z tych możliwości.

Podjęte przez Dyrektora Szkoły, wychowawcę i pomoc nauczyciela z językiem ukraińskim działania w celu realizacji przez ww. ucznia obowiązku szkolnego skutkowały lepszą frekwencją ucznia na zajęciach (w maju br. – 44,44%) i umożliwiły przystąpienie do pracy kontrolnej oraz uzyskanie oceny pozytywnej. Nauczyciel prowadzący zaplanował dodatkowe działania wspierające, aby umożliwić uczniowi uzyskanie oceny cząstkowej oraz promocję do wyższej klasy.

Szkoła organizowała również bezpłatne zajęcia wyrównawcze z przedmiotów sprawiających trudność.

Jak wyjaśnił Dyrektor Szkoły, w Szkole funkcjonuje mechanizm stałego monitorowania realizacji obowiązku szkolnego przez uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy, w tym dzięki współpracy wychowawców klas z asystentem ds. uczniów cudzoziemskich oraz systematycznemu prowadzeniu wewnętrznej dokumentacji. Przypadki nieobecności oraz trudności edukacyjnych są rejestrowane, a rodziny uczniów regularnie informowane o koniecznych działaniach. W ramach wsparcia asystentka międzykulturowa organizowała i prowadziła lekcje indywidualne i grupowe dla uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy. Dodatkowo poza godzinami lekcyjnymi organizowane były zajęcia dodatkowe z biologii, geografii, historii, matematyki i języka polskiego.

(akta kontroli str. 78, 1125-1126)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie podejmowanie przez Szkołę działań w celu kontrolowania spełniania obowiązku szkolnego przez uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Wpisywanie do księgi ewidencji wszystkich dzieci podlegających obowiązkowi rocznego przygotowania przedszkolnego i obowiązkowi szkolnemu zamieszkałych w obwodzie szkoły, w tym także dzieci uchodźców z Ukrainy.
2. Chronologiczne dokonywanie wpisów w księdze uczniów.
3. Rzetelne dokonywanie zmian w księdze ewidencji i księdze uczniów.
4. Rzetelne przygotowywanie zmian do zatwierdzonego arkusza organizacji szkoły, tj. w przypadku wprowadzania zmian do dnia 30 września z uwzględnieniem opinii zakładowych organizacji związkowych oraz przekazywanie opracowanych zmian do zatwierdzenia organowi prowadzącemu przed zamiarem ich wprowadzenia.
5. Zapewnienie prawidłowego składu zespołu kwalifikującego uczniów do oddziałów przygotowawczych i rzetelne dokumentowanie pracy zespołu.
6. Rzetelne dokumentowanie wyników rozmów kwalifikacyjnych uczniów przyjmowanych do szkoły.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 13 czerwca 2025 r.

Za zespół kontrolny

Aleksandra Górską
główny specjalista kontroli
państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego
p.o. Dyrektor
Sławomir Żyła

/-/